

Werksessies Festival Follow UP

Ronde 1

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEM & ONDERGROND

1.1 Van structuurvisie Ondergrond naar NOVI

Ronde 1

In 2018 werd de Rijksstructuurvisie Ondergrond vastgesteld. Daar ging een intensief traject met stakeholders aan vooraf. In de uitvoeringsparagraaf staan ook acties benoemd die decentrale overheden oppakken. In deze sessie kijken we terug op de impact die de structuurvisie heeft gehad op thema's als geothermie, aanvullende strategische grondwatervoorraden (ASV) en de relatie tussen Mijnbouwwet en Omgevingswet. En we kijken vooruit naar het programma Bodem en Ondergrond in het kader van de NOVI. Waar krijgt de ambitie van de SVO een plek bij invoering van de NOVI? Kom luisteren naar wat er is bereikt en denk mee over wat er nodig is voor de komende jaren om de verschillende opgaven in de ondergrond duurzaam en robuust in te passen. Geef input voor uitwerking van het programma Bodem en Ondergrond in de NOVI.

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEM & ONDERGROND

1.2 TerrAgenda: balans in de regio

Ronde 1

In de regio worden afwegingen gemaakt over de ondergrondse ruimteverdeling en is er een groeiende zorg of het natuurlijke systeem al deze veranderingen wel aankan. Deze twee ontwikkelingen brengen spanning met zich mee. In de deze sessie staat de vraag centraal: Hoe zorgen we voor een vitale bodem, een balans in gebruik en beheer en eerlijke verdeling van de diensten?

1.3 TerrAgenda: geef de bodem een stem

Ronde 1

De TerrAgenda is gericht op vitale bodems in 2030. Eén van de agendapunten betreft het geven van een stem aan de bodem, zodat in activiteiten, toekomstvisies, plannen en ontwikkelingen het natuurlijk systeem een volwaardige plaats krijgt. In besluitvorming, of dit nu privaat of publiek is, komt de stem van dit systeem maar beperkt tot haar recht. Zelf kan ze niks zeggen, wie doet dat voor haar? Help mee de bodem een stem te geven.

1.4 DNA van de stad en omgeving

Ronde 1

In Nederland is er een schat aan kennis beschikbaar over onze bodem en ondergrond. Die kennis is heel nuttig om te gebruiken bij beleids- en ontwerp vragen over klimaatadaptatie en –mitigatie. Maar dat gebeurt nog te weinig. Het consortium van het project DNA van de stad en omgeving probeert daar verandering in te brengen. In dit project wordt gewerkt aan het beter benutten van data, kennis en kansen van het systeem van bodem en ondergrond voor klimaatadaptatie in plannen voor de bebouwde omgeving. Er zijn zes pilots uitgevoerd. Veel van de ervaringen en resultaten daarvan zijn ook goed op andere locaties en in andere situaties toepasbaar. Via een live presentatie worden de generiek toepasbare lessen toegelicht. Daarna is er volop ruimte voor de deelnemers voor Q&A en discussie met de betrokkenen bij het project.

1.5 3-D ordening in de praktijk

Ronde 1

De ruimte in de ondergrond is te beperkt om alle maatschappelijke opgaven een plek te geven. Wat goed is voor de één is slecht voor een ander. Je kunt alleen bondgenoten vinden of goed een bestuurlijke afweging maken als je zicht hebt op de opgaven en de mogelijkheden in de ondergrond en van het natuurlijke systeem. In meerdere regio's is de afgelopen jaren praktijkervaring opgedaan met 3D-ording. De provincies Limburg en Zuid-Holland delen graag deze ervaringen en dagen u uit deze inzichten verder te verdiepen.

1.6 Bodemkwaliteit en PFAS

Ronde 1

Rondom Pfas en ZZS zijn er volop acties; van diffuus tot bronnen, van bodem tot grondwater, van POP-UP en Veluweberaad tot integraal en vervolgafspraken. Hoe kunnen we “plotselinge” problemen gaan voorkomen? Kan de natuur hier deels een oplossing in zijn? Verschillen projecten en processen rond bodemkwaliteit en PFAS/ZZS als decor voor een paneldiscussie met interactie met het publiek. Het eerste project betreft een burgerinitiatief dat met de betreffende gemeente afspraken heeft gemaakt voor de inrichting en het gebruik van een leegstaand bedrijfsterrein. Een van de initiatieven was een proefveld om d.m.v. planten de bodemkwaliteit te verbeteren. Tijdens dit experiment zijn ook DNA analyses uitgevoerd waarbij bacteriën zijn aangetroffen die gelijkenis hebben met PFAS afbrekende bacteriën die eerder in Amerika zijn ontdekt.

1.7 Afbouw IBC-Nazorg

Ronde 1

Een actieve werksessie waarin we 'het stokje overdragen'. We presenteren praktijkprojecten en bouwstenen uit de ontwikkelde afbouw-gemeenschap. En we gaan in gesprek over het vervolg ervan, nu het UP stopt. Denk mee over de ambitie om de gemeenschap door te laten groeien en kennis en krachten verder te bundelen. Wie neemt het stokje over? Wat heeft u te bieden?

1.8 Diffuus lood

Ronde 1

Afgelopen jaren is intensief samengewerkt tussen gemeenten en provincies om de opgave van diffuus lood in beeld te brengen en te onderzoeken op welke manier je hier het beste mee om kunt gaan tegen verantwoorde maatschappelijke kosten. We delen in deze sessie de opgedane inzichten en kennis zoals handreiking diffuus lood, toolbox gebruiksaanwijzingen en gaan graag met u in gesprek over u eigen opgave en noodzakelijk vervolgspraken rond een programmatische aanpak.

1.9 Actief grondwaterpeilbeheer kan droogteschade voorkomen

Ronde 1

Stedelijke gebieden met slappe bodem zijn kwetsbaar voor de gevolgen van een tekort of een overschot aan grondwater. Het inzetten van actief grondwaterpeilbeheer kan grote schade voorkomen. Technisch is het mogelijk om zo'n systeem in te voeren op buurt- of wijkniveau; in veel gevallen is dit voor gemeenten zelfs financieel aantrekkelijk. Dit blijkt uit onderzoek, uitgevoerd in opdracht van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRa). Onder het Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling is er bovendien dit jaar een nieuwe deexpeditie gestart die gemeenten en waterschappen kennis laat uitwisselen en delen over deze maatregel. In deze sessie nemen we de deelnemers mee in de laatste inzichten en ervaringen uit het onderzoek en kijken we vooruit naar de volgende gewenste stappen.

1.10 Voorbij de Babylonische spraakverwarring

Ronde 1

Is kennisdoorwerking in de bodemsector een Babylonische spraakverwarring? Nieuwsgierig naar het antwoord op deze vraag? Kom dan naar deze sessie. Een sessie over hoogmoed en afhankelijkheid. En over het vergroten van impact. In opdracht van het UP heeft TwynstraGudde samen met Govert Geldof een handboek kennisdoorwerking opgesteld met veel praktische tips voor kennisdeling. Laat u inspireren aan de hand van concrete voorbeelden en denk mee over hoe we de impact van de ontwikkelde kennis kunnen vergroten.

1.11 Een SPRONG naar integraal werken!

Ronde 1

Heb jij weleens te maken met inhoudelijke vraagstukken waar je tegen grenzen aanloopt? Omdat de normale structuren geen oplossingen bieden? Of omdat verschillende afdelingen en organisaties verschillende beelden hebben bij het vraagstuk? Ben je gedreven om daar een oplossing voor te vinden, maar weet je niet hoe en wat? Dat gevoel kennen wij...

De initiatiefnemers van de beweging SPRONG bieden een platform om met elkaar een oplossing te zoeken voor grensoverschrijdende thema's. De werkwijze is gericht op ontmoeting met een helder en gezamenlijk doel: de uitdaging aangaan en van een gezamenlijk antwoord voorzien. Dit biedt samenwerken met enthousiaste gelijkgestemden, een andere professionele kijk en werken in een ruimere werkcontext als meerwaarde. Bovendien is het ook gewoon leuk. Het SPRONG-project is bedoeld als eerste stap om Nederlandse (bodem)professionals voor te bereiden op integraal werken. In deze werksessie ervaar je de werkwijze en het gereedschap dat bijdraagt aan integraal werken en willen we van jou weten hoe we de SPRONG naar integraal werken in de toekomst kunnen ondersteunen.

1.12 De Bodempuzzel

Ronde 1

De ondergrond van Nederland is te klein om alle maatschappelijke opgaven voldoende ruimte te geven. We zullen keuzes moeten maken. Aan de hand van een online toolkit wil JongBodem met de deelnemers gaan puzzelen hoe de maatschappelijke opgaven kunnen passen in harmonie met de al bestaande bodemfuncties.

1.13 Bodemlectoraat als linking pin in de landbouwtransitie

Ronde 1

Kennisdeling- en uitwisseling is een sleutelfactor in diverse transitieopgaven en een enorme uitdaging om goed te organiseren. De provincie Flevoland werkt samen met gebiedspartners aan de opgave 'Landbouw Meerdere Smaken' en het Actieplan Bodem en Water met thema's zoals voedsel, klimaat, circulariteit, water en biodiversiteit. De bodem is hierbij de basis en gemene deler. De provincie heeft een ongebruikelijke speler ingezet als verbindende actor: het lectoraat Duurzaam bodembeheer. De inzet van de lector, docenten en studenten geeft een extra impuls en een nieuwe dynamiek aan de kennisontwikkeling en -uitwisseling in regionale en landelijke projecten en trajecten. De werkwijze is al doende en lerende ontwikkeld. In de sessie wordt toegelicht hoe dit werkt. Flevoland is op zoek naar andere partijen en overheden die hier kansen in zien en willen participeren in dergelijke samenwerking.

Werksessies Festival Follow UP

Ronde 2

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEM & ONDERGROND

2.1 Transitieagenda Bodem en Ondergrond

Ronde 2

In de UP werkgroep Transitie en Ondergrond is in samenwerking met Drift (kennis voor transitie) een Transitieagenda voor Bodem en Ondergrond opgesteld. De transitieagenda bevat een advies tav actielijnen voor welke interventies we nu kunnen plegen, of we als groep betrokken veranderaars wellicht in gang kunnen zetten of ondersteunen, die het dossier bodem & ondergrond de plek geeft in de diverse transitie die het verdient. Er zijn vier elementen gedestilleerd: taal, kennis, netwerken en experimenten. Drift baseert zich hierbij op haar expertise van transitie in het algemeen en de eye-openers uit de werksessie met voorlopers in het bijzonder. In de werksessie willen dit advies met u delen en verder verdiepen.

2.2 TerrAgenda: bewustwording en participatie

Ronde 2

De bodem is de basis en het fundament onder meerdere maatschappelijke opgaven. Maar wat is het draagvermogen van de bodem vanuit drie invalshoeken: mens, land, waarde. Mensen in beweging brengen. In de werksessie gaan we in op momentum, urgentie en aanleiding. We vertellen over een ontwikkelde aanpak op hoofdlijnen. Vervolgens gaan we meer ideeën ophalen, om bewustwording en participatie verder te helpen.

2.3 Gebiedsbenadering Verrijkende Landbouw

Ronde 2

Het project wil een beweging veroorzaken naar een landbouwmodel waarin de landbouw de bodem verrijkt. In de aanpak wordt gewerkt vanuit de perspectieven mens, waarde en land en staat een gebiedsbenadering centraal. In de sessie zal dit worden toegelicht en wordt met de deelnemers gesproken over de gebiedsbenadering en een inventarisatie van systeemaanbevelingen.

2.4 Landgoedmodel

Ronde 2

Het landgoedmodel als systeembenadering voor meervoudige waarde creatie. 9 van de UN Sdg's zijn bodem-gerelateerd. Soil4u presenteert het landgoedmodel als oplossingsrichting. Meervoudig is het nieuwe effectief. Wat sectoren individueel niet lukt kan wel via crossovers.

2.5 Samenwerken aan Stevige steden op slappe bodem

Ronde 2

De urgentie van bodemdaling wordt steeds breder onderkend blijkt uit alle media aandacht. Het is de opgave die samenhangt met funderingsproblematiek, de bouwopgave, klimaatadaptatie en energietransitie. In deze sessie zullen we aan de hand van de “Droom van de veilige, en klimaatbestendige duurzame stad” gezamenlijk vanuit die verschillende invalshoeken de discussie aangaan over de vraag Wat houdt je tegen? De resultaten gebruiken we als input voor de agenda voor de Coalitie Stevige Steden.

2.6 Bodembeheer van de Toekomst

Ronde 2

Op Initiatief van het 'Gemeentelijk netwerk bodem en ondergrond' (WEB) is een programma opgezet onder de naam programma Bodembeheer van de Toekomst. Het programma beoogt te komen tot de praktijkimplementatie van te ontwikkelen bouwstenen, waarmee gemeenten regels kunnen opzetten over grond, bodem, grondwater en ondergrond in hun Omgevingsplan. Laat u informeren over de resultaten uit fase 1 en denk mee met de invulling van het vervolg: welke bouwstenen heeft u nodig en op welke manier wilt u toegang hebben tot deze kennis?

2.7 Bodeminformatie in de BRO en visualisatie

Ronde 2

In deze sessie informeren we u graag over het vervolgonderzoek om een beeld te krijgen bij hoe uitbreiding van de BRO met milieuhygiënische bodemdata gestalte kan krijgen. Belangrijke vraag is bijvoorbeeld welke gegevens precies geregistreerd moeten gaan worden? Daarnaast zullen we in de sessie laten zien op welke manier de bodeminformatie kan worden gebruikt in visualisaties. Hoe kunnen we vanuit de enorme ervaring in het werkveld met digitale kaarten concrete vervolgstap zetten om het nieuwe OW beleid met transparantie en gelijkwaardige info te regelen. Benut deze kans om aan te geven wat voor u belangrijk is.

2.8 De nieuwe economie van voormalige stortplaatsen

Ronde 2

Houden voormalige stortplaatsen ruimtelijke ontwikkeling tegen? Nee, zij kunnen dit juist aanjagen door nieuwe functies zoals wonen, recreatie, duurzame energie en nog veel meer. Waardevolle gebieden ontstaan door die functies te combineren. Hoe hoger de waarde, hoe beter de mogelijkheden om de risico's van deze stortplaatsen te beheersen, of weg te nemen. Van een oude economie van afval storten naar een nieuwe economie van meervoudig ruimtegebruik. We gaan in debat over hoe je dat doet en waarom dat moet.

2.9 Beleid en praktijk: het roer moet om!

Ronde 2

Met de komst van de Omgevingswet gaan veel bodemtaken over van provincies naar gemeenten. Om die overgang goed voor te bereiden hebben we het proces van de warme overdracht, een intensieve samenwerking tussen decentrale overheden. In dat proces is ook duidelijk geworden dat het roer om moet om het beleid te vertalen in de praktijk van gemeenten. Het gaat om bestuurlijke afwegingen, inzet van middelen, capaciteit en (systeem)kennis. Aan de hand van een paar concrete voorbeelden vragen we deelnemers mee te denken met waardevolle acties om het roer om te gooien.

2.10 Warmtetransitie vindt de bodem

Ronde 2

Het ambtelijk Interim Netwerk Bodemenergie werkt samen met de netwerken rond de warmtetransitie. Samen met het Netwerk Aquathermie, het kennisprogramma Warming UP, platform bodemenergie en het SIKB wordt uitvoering gegeven aan de kennisagenda bodem&ondergrond en de warmtetransitie. In deze sessie kunt u deelnemen aan het gesprek tussen deze netwerken en kunt u meedenken met de uitvoering van de kennisagenda. Wat heeft de bodem te bieden aan de warmtetransitie en wat zijn de aandachtspunten in de dagelijkse uitvoeringspraktijk ten aanzien van het gebruik van de bodem.

2.11 Grondwater op het kruispunt van vele opgaven

Ronde 2

Aan de hand van ervaringen uit een aantal UP-projecten nemen we u mee langs het complexe speelveld rond grondwater. Alle maatschappelijke opgaven zijn in meer of mindere mate afhankelijk van grondwater. Die belangen zijn echter vaak strijdig. Dat vraagt inzicht in de (on)mogelijkheden om te komen tot een gelijkwaardige dialoog en een goede afweging bij omgevingsvisies en plannen, oranje locaties, KRW en drinkwaterwinningen. Denk mee met waterschappen bij Natuurlijke Lozingen Oppervlaktewater (NLO's). Denk mee over wat helpt om te komen tot gezamenlijk programmering van grondwater, en leer hoe waterschappen nu en straks omgaan met grondwaterbeheer in het algemeen en grondwaterkwaliteitsbeheer in het bijzonder.

2.12 Online leerplatform bodem en ondergrond

Ronde 2

Het zal u niet verbazen dat juist in deze tijd van corona en thuiswerken er hard gewerkt wordt aan nieuwe manieren van leren: E-learning of micro-learning. Ook binnen het werkveld van bodem en ondergrond. In deze sessie praten we u bij over het online leerplatform bodem en ondergrond, van Stichting Bodembeheer Nederland, SIKB en KOBO-HO. Zij namen het initiatief voor het platform en hebben inmiddels, samen met het UP, verschillende e-learnings ontwikkeld. Onder andere over beheer van IBC-locaties, over waterbodemonderzoek en over bodemkwaliteit in landelijk gebied. U kunt in dit hybride festival ook zelf de e-learnings ervaren en meedenken over de verdere ontwikkeling van het online leerplatform.